

Arvoisa puheenjohtajisto, arvoisat valtuutetut, ärade fullmäktige

Viimeisten vuosien aikana olemme yhteiskunnassa kohdanneet poikkeuksellisia kriisejä. Ukrainan sodan seurauksena maassamme lähes itsestään selvyyttenä pidetty demokratia on avannut useimpien silmät sille, että demokratia ei ole itsestäänselvyys, vaan sitä pitää puolustaa. Sen perustana ovat sivistys, yhteiskuntarauha ja turvallisuus. Ne edellyttävät vahvaa tahtotilaa ja toimenpiteitä, joilla voimme rakentaa lapsille, nuorille ja aikuisille toivoa ja valoisaa tulevaisuutta kasvaa, oppia ja kehittyä osana hyvinvointi- ja sivistisyhteiskuntaa.

Sivistys ja koulutus ovat jo useita vuosikymmeniä olleet suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka. Sen varaan olemme rakentaneet maattamme ja saavuttaneet kokoamme suuremman merkityksen myös maailmalla.

1990-luvulta lähtien olemme sinnitelleet koulutuksen vähenevien resurssien ja rahoitusleikkausten ahdingossa ja pyrkineet pitämään opetuksen ja tutkimuksen laatua ja kaikkien oppimisen edellytyksiä kestäväällä tasolla. Tämä ei kuitenkaan ole ollut mahdollista. Ja sitä hintaa maksamme nyt.

Perusopetuksessa olevista oppilaista kolmannes tarvitsee tukea oppimiseen, erityisopettajia ei ole riittävästi, oppilashuolto ei toimi, ryhmäkoot ovat suuria, pienryhmiä tai erityisluokkia ei ole riittävästi, nuorten väkivalta, mielenterveysongelmat ja keskittymisvaikeudet ovat lisääntyneet, yhteiskunnallinen eriytyminen, polarisaatio ja sosioekonomiset erot ovat kasvaneet sekä lasten ja nuorten liikkumattomuus on yhä suurempi ongelma.

Oppimisen ja koulutuksen taso on sukeltanut yhä syvemmälle, mitä enemmän koulutuksen rahoituksesta ja resursseista on leikattu. Opettajat, tutkijat, rehtorit ja johtajat ovat venyneet ja joustaneet yhä enemmän kasvavien vaatimusten ja lisääntyneen työmäärän johdosta. Yhteiskunnallisia ongelmia halutaan sysätä yhä enemmän opettajien ja koulujen vastuulle. Ja tähän on saatava muutos.

Varhaiskasvatuksessa on huutava pula koulutetuista opettajista ja opettajapula laajenee, lukiossa on yhä enemmän uupuneita nuoria, mutta tukea tai opinto-ohjausta ei ole riittävästi saatavilla, ammatillisessa koulutuksessa lähiovetusta on karsittu niin, että riittäviä tietoja ja taitoja ei voida mitenkään taata työelämää varten.

Korkeakoulutettujen määrää on välttämätöntä kasvattaa, mutta se ei voi onnistua, jos osalla peruskoulun päättävistä nuorista ei ole riittäviä perustaitoja ja -tietoja. Määrä ei voi korvata laatua korkeakouluissakaan, jos opettajia ja opetusta ei ole riittävästi saatavilla.

Vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen merkitys ja saatavuuden varmistaminen elinikäisen oppimisen, kotouttamisen, inhimillisen elämän ja monipuolisen osaamisen vahvistajana on jäänyt yhteiskunnallisessa keskustelussa liian vähälle huomiolle.

Yhteiskunnallisen eriytymisen ongelmaa ei ratkaista sillä, että painotetusta opetuksesta luovutetaan. Päinvastoin. Maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan ei ratkaista

sillä, että suomen tai ruotsin kielen opetusta ja valmistavaa opetusta ei voida tarjota riittävästi.

Minä kysyn, miten Suomessa on ajauduttu tilanteeseen, jossa oppimisen ja koulutuksen taso on jo vuosia päästetty vajoamaan yhä syvemmälle? Onko laadukasta koulutusjärjestelmäämme ja koulutettuja opettajia, esihenkilöitä ja tutkijoita opittu pitämään itsestään selvyytenä?

Koulujen ja opettajien vastuulle ei voi jatkuvasti sysätä uusia tehtäviä ja vastuita. Yhteiskunnan, kotien ja koulujen vastuista, velvollisuuksista ja rooleista tarvitaan laajempaa keskustelua. Esitän, että OAJ toimii sen avaajana ja olemme valmiita käymään keskustelua yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa.

Arvoisat valtuutetut,

Olemme OAJ:ssa panostaneet yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen viime elokuusta lähtien enemmän ja laajemmin kuin koskaan aiemmin. Luotan aktiiviseen ja rakentavaan vuoropuheluun kaikkien puolueiden kanssa, ja tästä haluan pitää kiinni vastakin. Vain vaikuttamalla saavutamme tuloksia koulutuspolitiikassa ja työelämäkysymyksissä.

OAJ:n näkyvyys on ollut vahvaa, mikä on nostanut järjestömme painoarvoa entisestään. Edunvalvonta, viestintä ja vaikuttaminen kulkevat käsi kädessä. Olemme tehneet vaikuttamistyötä osin uusilla tavoilla. Esimerkiksi Luokan edessä -ohjelmalla tavoitimme koko Suomen ja koulutus nousi keskusteluun myös suomalaisissa kodeissa.

Olemme saaneet koulutuksen ja opettajien työn näkyviin aktiiviseen yhteiskunnalliseen keskusteluun ja mediaan laajemmin kuin pitkään, pitkään aikaan. Haluan kiittää lämpimästi teitä aktiivisia OAJ:n päättäjiä sekä jäseniämme siitä, että olette vaikuttaneet kirjoittamalla mielipidekirjoituksia ja olemalla yhteydessä alueenne kansanedustajaehdokkaisiin ja kansanedustajiin sekä kuntapäättäjiin ja järjestäneet alueilla tilaisuuksia. Yhdessä olemme vaikuttaneet siihen, että koulutus on noussut vahvasti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja median tietoisuuteen. Tähän voimme olla kaikki tyytyväisiä.

Hyvät valtuutetut

Talven ja kevään aikana olemme saavuttaneet merkittäviä tuloksia neuvottelupöydissä. Kunta-alan ratkaisua verrokkialojen kytköksestä voidaan pitää neuvotteluvoittona. Lähtökohdat neuvotteluihin olivat haastavat, sillä yhdelläkään verrokkialalla ei ollut sopimusta asetettuun määräpäivään 1.2.2023 mennessä.

Vaikka määräpäivä ylittyi, kytkös toteutuu täysimääräisesti ja pitää sisällään myös kertapalkkion, mitä voidaan pitää tässä inflaatiotilanteessa hyvänä ratkaisuna. Samassa yhteydessä neuvottelimme myös Sote ry:n ratkaisun vaikutukset, joiden perusteella varhaiskasvatuksen henkilöstö saa ylimääräisen kertapalkkion.

Myös yliopistoissa ja harjoittelukouluissa, valtiolla sekä Avaintan sopimusaloilla saavutimme kohtuulliset kaksivuotiset ratkaisut. Yksityisellä opetusalaalla Sivistan kanssa toisen vuoden palkkaratkaisua koskevissa neuvotteluissa pääsimme myös tulokseen.

Tällä hetkellä auki on vielä yksityisen sosiaalipalvelun sopimus, jossa olemme mukana liityntäpöytäkirjalla. Siihen liittyen annoimme tämän viikon maanantaina lakkovaroituksen, joka koskee noin 400:a OAJ:n varhaiskasvatuksen opettajaa, erityisopettajaa ja päiväkodin johtajaa. Sopimuksen sovittelu on aloitettu tällä viikolla ja toiveemme on, että sopimus syntyy ennen kuin lakko alkaa.

Määräaikaisten opettajien osalta saavutimme vihdoin harppauksen kesäajan palkan suhteen. Saimme neuvoteltua vähintään 40 prosentin parannuksen menetetyistä kesäkeskeytysajan palkasta maksettavaan korvaukseen. Kuten aina, jokaisella ratkaisulla on hintansa, eikä kaikkia tavoitteita voi saavuttaa kerralla.

Tilanne työmarkkinoilla on epävakaata ja näkymät sumuiset. Sen sijaan, että liittokierroksella voitaisiin tehdä aidosti sopimusaloitettuja ratkaisuja, kaikki vilkuilevat toisiin pöytiin. Päämääränä tuntuu olevan enemmän estää muita saamasta parempia ratkaisuja kuin hakea aidosti sopimusalan lähtökohdista käsin parhaita mahdollisia ja perusteltuja ratkaisuja.

Olen toistuvasti todennut, että EK:laisten jäsenliittojen ajama vientimalli ei meille käy. Ei ole mahdollista, että Teknologiateollisuus määritteli palkankorotusvaran ja kustannusraamin OAJ:n sopimusaloille. En ole kuitenkaan ajamassa neuvottelu- ja sopimusjärjestelmää palkkakierteeseen, vaan peräänkuulutan vastuullisuutta ja sopimusautonomiamia kaikille sopimusaloille siten, että ratkaisut ovat myös Suomen näkökulmasta hyväksyttäviä.

Sovitteluinstituutio ei vastaa enää nykyistä työmarkkinoiden toimintaympäristöä. Sovittelujärjestelmän uudistaminen on välttämätöntä, jotta pääsemme tästä pattitilanteesta eteenpäin. Kukaan ei rakenna uutta työmarkkinamallia yksin, mutta odottavalle kannalle emme OAJ:ssa myöskään jää.

Vastuullinen, yhteistyökykyinen, asiallinen mutta tiukka, osaava ja ratkaisuhakuinen toiminta tuottaa kestäviä tuloksia. Uskon yhteistyön, avoimen vuoropuhelun ja vahvan osaamisen voimaan. OAJ on näistä tunnettu ja näin aiomme toimia jatkossakin.

Työmarkkina-, sopimus- ja neuvottelujärjestelmä ja niiden rakenteet tulevat entisestään muuttumaan. Tässä OAJ:n on oltava ennakoiva. Toimintaympäristön muuttuessa niin Jukon kuin Akavan rooleja, niiden merkitystä OAJ:lle sekä niihin laittamiimme taloudellisia ja henkilöresursseja sekä saamaamme hyödyn suhdetta on kriittisesti tarkasteltava.

Arvoisat valtuutetut,

Väestömme ikääntyy, syntyvyys laskee ja työikäisten määrä vähenee entisestään. Työ- ja koulutusperäinen maahanmuutto on tarpeen, mutta se ei varmasti kasva samassa suhteessa kuin huoltosuhde heikkenee.

Julkinen talous on velkaantunut ja kuntien talous on tämän vuoden jälkeen eriytymässä entisestään. Kuntien keskeisimpänä tehtävänä on turvata sivistys- ja opetus. Käännämme OAJ:ssa katseen syksyllä kohti kuntavaaleja. Haastan jo nyt kaikki kunnat kilpailemaan siitä, mikä kunta on vuonna 2024 Suomen elinvoimaisin sivistys- ja opetuskunta.

Laadukkaalla varhaiskasvatuksella, kouluilla ja oppilaitoksilla sekä kelpoisilla opettajilla on iso houkuttelevuustekijä siinä, että alueiden vetovoimaisuus säilyy ympäri Suomen. Kelpoisten opettajien saatavuudesta ja määristä on huolehdittava. Opettajarekisteri on välttämätön, jotta voimme ennakoida tarvittavia opettajien koulutusmääriä.

Opettajien ja esihenkilöiden jaksaminen huolettaa ja työhyvinvointiin sekä johtamiseen on panostettava. Erityisesti nuorten opettajien jaksamisen ja alalla pysyvyyden turvaamiseksi on panostettava mentorointiin. Lisäksi selkeällä oikeudella täydennyskoulutukseen varmistamme opetuksen kestävän laadun ja ajantasaisuuden.

Opettajapulaa eikä välttämätöntä oppimis- ja koulutustason nousutarvetta ratkaista opettajien kelpoisuuksia heikentämällä eikä tutkintoja lyhentämällä. OAJ puolustaa opetus- ja tutkimusalalla työskentelevien opettajien ammattiyhpeyttä sekä korkeatasoista opettajankoulutusta.

Osaaminen tässä yhteiskunnassa on opetus- ja tutkimusalalla työskentelevien jäsentemme työn tulosta. Ja sitä arvostusta peräänkuulutan nyt ja jatkossa. Koulutus on suomalaisen yhteiskunnan kivijalka ja te arvoisat opettajat ja opetus- ja tutkimusalan ammattilaiset, te olette suomalaisen yhteiskunnan selkäranka.

Me OAJ:ssa haluamme antaa lapsille, nuorille ja aikuisille paitsi osaamista, myös toivoa ja valoa tulevaisuuteen. Jäsenemme parhaiten tietävät, mihin suuntaan opettajien ja tutkijoiden työtä ja koulutusta pitää kehittää. Meillä on painoarvoa myös siinä, millaiseksi työmarkkinatoiminnan, järjestömme ja edunvalvontamme keskustelukulttuuri ja ilmapiiri rakentuvat.

Arvoisat valtuutetut sekä arvoisa maamme uusi eduskunta

Nyt on viimeinen hetki kääntää koulutuksen arvostus uudelle tasolle ja vastattava niin vallitsevaan osaaajapulaan kuin välttämättömään tarpeeseen nostaa oppimis- ja koulutustasoamme. Vain siten saamme lisää talouskasvua, työllisyyttä ja tuottavuutta.

Koulutuksen perusrahoituksen lisääminen pitkäjänteisesti ja koko koulutusketjun rahoituksen, resurssien ja opetuksen sekä tutkimuksen laadun turvaaminen ovat tärkeimpiä keinoja, joilla voimme rakentaa tulevaisuudenkestävää Suomea ja varmistaa sivistys- ja hyvinvointiyhteiskunnan tukevaisuuden, osaamisen, demokratian, yhteiskuntarauhan ja Suomen menestymisen.

Nyt on ratkaisujen ja toimenpiteiden aika. Uudella eduskunnalla ja uudella tulevalla hallituksella on suuri vastuu sekä sivistisyhteiskunnan että sopimussyhteiskunnan puolustajana ja kehittäjänä. OAJ on esittänyt ratkaisut tulevaan hallitusohjelmaan niin koulutuksen kuin paremman työelämän kehittämiseksi. Toivon eduskunnalta ja hallitukselta viisautta, määrätietoisuutta ja päätöksentekokykyä näiden asioiden ratkaisemiseksi. Edellytän, että koulutuslupauksesta pidetään kiinni.

Arvoisat valtuutetut

Olen toiminut nyt vuoden OAJ:n puheenjohtajana. Ja olen motivoituneempi kuin koskaan. Vastuu ja haasteet painavat ja ne otan äärimmäisen vakavasti. Mutta koen, että saan

tehdä arvokasta ja merkityksellistä työtä jäsentemme eteen, eli heidän, joita pidän työssäni kaikkein arvokkaimpana.

Kannan huolta ja haluan kantaa vastuun siitä, että OAJ:lla on yhteiskunnassa laajempi merkitys koulutuksen, tutkimuksen, hyvän työelämän ja kestävien työmarkkinoiden näkökulmasta. Me OAJ:ssa edustamme vahvasti sekä opetus- että tutkimusalaa, ja tätä laaja-alaisuutta on edunvalvonnassamme ja järjestäytymisen edistämässä kehitettävä.

Tulevaisuudenkestävä Suomi -aluekiertueella kohtasin noin 1300 OAJ:n jäsentä. Sain käydä antoisia, rakentavia, kriittisiä, opettavia ja hauskoja keskusteluja ympäri Suomen. Sain vieraila useilla työpaikoilla, päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Sain keskustella kuntapäättäjien kanssa ja saimme kantojamme esiin myös maakuntalehdissä. Kiertue opetti ja antoi minulle valtavasti.

Koen, että olemme hyvällä suunnalla siinä, minkä asetin viime keväänä tavoitteeksi. Eli sen, että olemme järjestönä entistä vahvempi, vaikuttavampi ja näkyvämpi. Ja sillä tiellä jatkamme yhdessä teidän päättäjien, jäsenten ja toimiston kanssa.

Aloitamme OAJ:n uuden strategian valmistelun, ja siinä, teillä valtuutetuilla on kaikista tärkein ja keskeisin rooli. Järjestömme tulevaisuudesta huolehtiminen on yhteinen tehtävämme ja vastuamme. Järjestäytymisen edistämiseen on tehtävä töitä. Nuorten ääni on saatava kuuluviin ja annettava heille tilaa järjestössämme.

Olemme viime syksystä lähtien kuljettaneet järjestön sisäistä arvostus- ja luottamusprosessia puheenjohtajistosta valtuustoon, ja sitä työtä haluan jatkaa. Rakentavan keskustelun ja fokuksen kohdentaminen entistä vahvemmin kaikkia ammattiryhmiä edistävään edunvalvontaan on yhteinen päämäärämme.

Olemme panostaneet myös toimiston kehittämiseen ja tulemme nostamaan mm. laki- ja työelämäpalveluiden painoarvoa. Toimistossa on ollut kevään aikana mm. eläköitymisten johdosta useita rekrytointeja. Haluan pitää yllä dynaamista, positiivista ja tuloksellista virettä toimistossa, mutta myös huolehtia, että kaikkien jaksamisesta pidetään huolta.

Olemme tehneet OAJ:n toimistossa vuoden aikana valtavasti töitä eduskuntavaalivaikuttamisen ja hallitusohjelmavaikuttamisen eteen. Olemme myös panostaneet määrätietoisesti neuvottelutoimintaan.

Näiden ohella olemme esimerkiksi panostaneet viestintään ja lisänneet medianäkyvyyttä, ajaneet menestyksekkäästi jäsenten riitajuttuja, järjestäneet lukuisia koulutuksia, vakiinnuttaneet Sauna- konseptin, kehittäneet globaalia vastuuta ja solidaarisuusyhteistyötä, aloittaneet OAJ:n 50-vuotisjuhlinnan valmistelut, ratkaisseet jäsenrekisteriin liittyviä ongelmia, edistäneet jäsenyys kannattaa- ja työhyvinvointihankkeita sekä käynnistäneet Joku roti 2- valmistelun. Voin vakuuttaa, että OAJ tekee ja toimii. Ja siitä valtavan iso kiitos kaikille toimistomme työntekijöille. Te loistatte.

Ärade fullmäktige

Sedan 1990-talet har vi drabbats av nedskärningar i utbildningen men ändå eftersträvat att hålla hög kvalitet på undervisning och forskning samt förutsättningarna för lärande på en hållbar nivå. Men det har inte lyckats och nu får vi stå för notan.

Lärande- och utbildningsnivån har sjunkit allt djupare i takt med mindre finansiering och resurser. Lärare, forskare, rektorer och chefer har flexat allt mer på grund av ökande krav och större arbetsmängd. Lärare och skolor ska i allt högre grad axla ansvaret för olika samhällsproblem, men nu måste det bli stopp och ändring på det här!

Skolorna och lärarna kan inte hela tiden pådyvlas nya uppgifter och ansvarsområden. Det behövs en bredare debatt om samhällets, hemmens och skolans ansvar, skyldigheter och roller. Jag föreslår att OAJ öppnar debatten och att vi är beredda att diskutera med olika aktörer i samhället.

Bästa ledamöter,

På OAJ har vi sedan augusti i fjol satsat mer än någonsin tidigare på samhällspåverkan. Jag litar på en aktiv och konstruktiv dialog med alla partier både nu och framöver. Det är bara genom påverkan som vi kan nå resultat i utbildningspolitiken och arbetslivsfrågor.

Under vintern och våren har vi uppnått betydande resultat vid förhandlingsborden. Kommunsektorns avtalslösning med kopplingen till referensbranscherna kan ses som en förhandlingsseger.

Vi förhandlade också fram en betydande förbättring i semesterdagsersättningen för visstidsanställda lärare.

Jag har upprepade gånger sagt att den exportdrivna modellen som EK förespråkar inte fungerar för oss.

Systemet för medling i arbetstvister motsvarar inte längre dagens arbetsmarknadssituation och en reform är nödvändig för att inte stampa på stället.

Finland är skuldsatt och kommunernas ekonomi kommer ytterligare att differentieras. En av kommunernas huvuduppgift är att trygga bildning och utbildning. I höst kommer OAJ att blicka framåt mot nästa kommunalval. Jag utmanar redan nu alla kommuner att tävla om vilken som är den mest livskraftiga utbildningskommunen i Finland år 2024.

Läraryrket och behovet av att höja utbildningsnivån löser man inte genom att sänka lärarnas behörighetsvillkor eller förkorta utbildningar. OAJ försvarar lärarnas yrkesstolthet och en högklassig lärarutbildning.

Vi bygger ett framtidssäkert Finland och säkerställer bildnings- och välfärdssamhällets framtid, kompetens, demokrati, samhällsfred och landets framgång genom att på sikt öka basfinansieringen för utbildningen och trygga hela utbildningskedjans finansiering och resurser samt kvaliteten på undervisning och forskning.

OAJ:s nya strategi ska beredas och här har ni bästa ledamöter den viktigaste och mest centrala rollen. Det är vårt gemensamma uppdrag och ansvar att trygga organisationens framtid och vi måste arbeta för att främja den fackliga organiseringen.

Arvoisat valtuutetut

Lopuksi vielä OAJ:n arvoista, joita korostin syysvaltuuston puheessani. Puheenjohtajana pyrin jatkossakin työskentelemään päivittäin sen eteen, että oikeudenmukaisuus, avoimuus ja vastuullisuus näkyisivät järjestömmen arjessa. Siihen tarvitsen myös teitä päättäjiä, jotka edustatte myös järjestöä.

Toivon rakentavaa keskustelua, erilaisten näkemysten kunnioittamista, turvallisen tilan periaatteiden noudattamista sekä valtuustolta päätöksiä järjestön ja jäsenten etua ajatellen. Emme katso peruutuspeiliin, vaan suuntaamme yhdessä katseen eteenpäin, kohti positiivista, entistä vaikuttavampaa ja vahvempaa sekä yhtenäisempää OAJ:ta.

Kiitos – tack!